

Oświadczenia majątkowe

<https://oswiadczeniamajatkowe.cba.gov.pl/om/stan-prawny-oswiadczen-majatko/zakres-podmiotowy/14276,Zakres-podmiotowy-oswiadczen-o-stanie-majatkowym.html>
16.01.2025, 00:35

Zakres podmiotowy oświadczeń o stanie majątkowym

Podobnie jak w przypadku pozostałych kwestii związanych z problematyką oświadczeń majątkowych, również w przypadku zakresu podmiotowego mamy do czynienia z rozproszonym stanem prawnym. Ponieważ nie istnieje jedna ustawa zawierająca katalog osób zobowiązanych do składania oświadczeń majątkowych, obowiązek ten nakładany jest poszczególnymi ustawami, wymienionymi w części dotyczącej podstaw prawnych. Co do zasady przyjmuje się, że oświadczenia majątkowe składają osoby, które pełnią najważniejsze funkcje i stanowiska, zarówno w administracji państwowej lub samorządowej, jak i w prokuraturze, sądownictwie czy w poszczególnych służbach. Jak celnie wskazuje r.pr. Agnieszka Rzetecka-Gil, obowiązek składania oświadczeń majątkowych „dotyczy osób o bardzo różnym statusie, zakresie i zasięgu kompetencji, skoro obejmuje z jednej strony Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałka Sejmu, Prezesa Rady Ministrów, ministrów, sędziów Trybunału Konstytucyjnego, a drugiej np. szeregowego pracownika wiejskiego urzędu gminy, który upoważniony został przez wójta gminy do wydawania decyzji administracyjnych w jego imieniu”^[1].

Szacuje się, że w obecnym stanie prawnym około 500 tys. osób jest zobowiązanych do składania oświadczeń o stanie majątkowym. Należy jednak podkreślić, że są to jedynie wyliczenia szacunkowe, a wskazanie dokładnej liczby osób, które je składają, będzie możliwe dopiero w momencie wejścia w życie przepisów umożliwiających złożenie oświadczeń drogą elektroniczną.

Najszerszy katalog osób zobowiązanych do składania oświadczeń majątkowych określony został w ustawie antykorupcyjnej. I tak, zgodnie z art. 10 w związku z art. 2 tej ustawy, oświadczenia majątkowe składają:

1. osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe (Prezydent RP, Marszałek Sejmu, Marszałek Senatu, Minister, Sekretarz i Podsekretarz Stanu, wojewoda itd.) – Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższemu;
2. pracownicy urzędów państwowych, w tym członkowie korpusu służby cywilnej, zajmujący stanowiska kierownicze (dyrektorzy generalni, dyrektorzy

departamentów, ich zastępcy, naczelnicy wydziałów itd.), lub zajmujący stanowiska równorzędne pod względem płacowym;

3. członkowie korpusu służby cywilnej zatrudnieni w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych;
4. dyrektor generalny Najwyższej Izby Kontroli oraz pracownicy Najwyższej Izby Kontroli nadzorujący lub wykonujący czynności kontrolne;
5. prezes i wiceprezesi oraz starsi radcowie i radcowie Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa;
6. przewodniczący i zastępcy przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego;
7. pracownicy regionalnych izb obrachunkowych zajmujący stanowiska: prezesa, członka kolegium, naczelnika wydziału oraz inspektora do spraw kontroli;
8. pracownicy samorządowych kolegiów odwoławczych zajmujący stanowiska: przewodniczącego, jego zastępcy oraz etatowego członka kolegium;
9. pracownicy banków państwowych zajmujący stanowiska: prezesa, wiceprezesa, członka zarządu oraz skarbnika;
10. pracownicy przedsiębiorstw państwowych zajmujący stanowiska: dyrektora przedsiębiorstwa, jego zastępcy oraz głównego księgowego;
11. pracownicy jednoosobowych spółek Skarbu Państwa oraz spółek, w których udział Skarbu Państwa przekracza 50% kapitału zakładowego lub 50% liczby akcji, zajmujący stanowiska: prezesa, wiceprezesa i członka zarządu;
12. pracownicy agencji państwowych zajmujący stanowiska: prezesa, wiceprezesa, dyrektora zespołu, dyrektora oddziału terenowego i jego zastępcy - lub stanowiska równorzędne.

Ponadto, poszczególne grupy zawodowe składają oświadczenia majątkowe na podstawie własnych ustaw:

1. parlamentarzyści (posłowie, senatorowie, eurodeputowani) - ustawa o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawa o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w RP;
2. samorządowcy (radni, zarząd, osoby wydające decyzje w imieniu kierownika jednostki, sekretarz, skarbnik itd.) - ustawa o samorządzie wojewódzkim, ustawa o samorządzie powiatowym, ustawa o samorządzie gminnym;
3. sędziowie, prokuratorzy - ustawa Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawa Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawa Prawo o prokuraturze;
4. żołnierze, policjanci, funkcjonariusze ABW, CBA, SKW, SWW - na podstawie poszczególnych ustaw regulujących organizację i funkcjonowanie służb - ustawa o CBA i inne;
5. Straż Graniczna, Państwowa Straż Pożarna - na podstawie poszczególnych

ustaw regulujących organizację i funkcjonowanie służb – ustawa o Straży Granicznej i inne;

6. pracownicy urzędów skarbowych – ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej;

7. komornicy sądowi – ustawa o komornikach sądowych.

Wieloletnia praktyka CBA wskazuje, że obecny katalog osób zobowiązanych do składania oświadczeń majątkowych jest niepełny i nie obejmuje wszystkich grup zawodowych zagrożonych ryzykiem korupcyjnym. W opinii Biura wymaga on rozszerzenia o grupy osób zajmujące ważne stanowiska w administracji państwowej, potencjalnie narażone na zachowania korupcyjne, a nieobjęte obecnie obowiązkiem składania oświadczeń majątkowych. Są to m.in.:

- prezes i zastępcy prezesa ZUS, członkowie zarządu oraz rady nadzorczej ZUS;
- prezes i zastępcy prezesa NFZ oraz członkowie rady NFZ;
- pracownicy Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego;
- rektorzy, prorektorzy, kanclerze i kwestorzy uczelni publicznych;
- konsultanci krajowi i wojewódzcy w ochronie zdrowia;
- wybrane osoby biorące udział w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego w podmiotach będących zamawiającym bądź centralnym zamawiającym, w postępowaniach dotyczących przyznawania plafonów, poręczeń i gwarancji kredytowych, jeżeli wartość postępowania przewyższa kwoty określone na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Prawo zamówień publicznych.

^[1.] A. Rzetecka-Gil, Ustawa o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne. Komentarz, Wolters Kluwer Polska sp. z o. o., Warszawa 2009.